

در این قانون ضمن تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک به جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می شود اسناد تصویب را تودیع نماید. در ادامه آئین نامه اجرایی قانون مذکور و متن کامل کنوانسیون آمده است.

قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن

ماده واحده - کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه نامه مکمل آن به شرح پیوست تصویب و به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می شود اسناد تصویب را تودیع نماید. تبصره ۱ - فهرست انواع کارهای مضر موضوع بند (ت) ماده (۳) کنوانسیون توسط وزارت کار و امور اجتماعی با هماهنگی وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و صنایع و معادن و جهاد کشاورزی و کانون و انجمن های صنفی کارفرمایان و کانون شوراهای اسلامی کار تهیه و برای تصویب به هیأت وزیران ارائه خواهد شد.

تبصره ۲ - اشخاصی که کودکان را به کارهای موضوع بند (ت) ماده (۳) کنوانسیون بگمارند، مشمول مجازاتهای ماده (۱۷۲) قانون کار مصوب ۱۳۶۹.۸.۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام می باشند و پروانه کار آنها توسط دستگاه ذی ربط به طور موقت لغو خواهد شد. در خصوص سایر بندهای ماده (۳) طبق قوانین موضوعه خواهد بود.

آیین نامه اجرائی این تبصره که متضمن موارد اشتغال افراد از شانزده سال به بالا در کارهای موضوع بند (ت) ماده (۳) کنوانسیون نیز می باشد، توسط وزارتخانه های کار و امور اجتماعی و صنایع و معادن تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳ - وزارتخانه های کار و امور اجتماعی و صنایع و معادن مسئولیت اجرای این کنوانسیون و توصیه نامه مکمل آن و نیز نظارت بر اعمال این مقررات را در کارگاهها برعهده دارند و برنامه های اجرائی را طراحی و با هماهنگی و موافقت سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به دستگاههای اجرائی ابلاغ خواهند کرد.

• آیین‌نامه اجرایی تبصره‌های (۱) و (۲) ماده واحده قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه‌نامه مکمل آن

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۲/۲۷ بنا به پیشنهاد شماره ۲۸۴۸۳ مورخ ۱۳۸۱/۴/۱۵ وزارت کار و امور اجتماعی و به استناد تبصره‌های (۱) و (۲) ماده واحده قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه‌نامه مکمل آن - مصوب ۱۳۸۰ - تصویب نمود:

آیین‌نامه اجرایی تبصره‌های (۱) و (۲) ماده واحده قانون تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک و توصیه‌نامه مکمل آن

ماده ۱- فهرست کارهای مضر برای افراد کمتر از هیجده سال به شرح زیر است :

۱- کار در معادن اعم از تحت‌الارضی یا سطح‌الارضی و کار در تونل‌ها و راهروها یا

میله‌های معدن

۲- کار در مخازن سربسته.

۳- کار در کارگاههای دباغی، سالامبورسازی و روده پاک‌کنی.

۴- کار در گنداب‌روها، جمع‌آوری، حمل و دفن زباله شهری.

۵- سمپاشی باغات و اشجار و مزارع و ضدعفونی اماکن و طویله‌ها و آشیانه‌های

مرغداری.

۶- غواصی.

۷- کار در ارتفاع بیش از ۵ متر از سطح زمین بر روی دکلها، اتاقکهای متحرک،

داربستها و اسکلتها.

۸- کار در محیطهای با سر و صدای بالا (بیش از حد مجاز).

۹- کار بر روی خطوط و پستهای انتقال برق با فشار ۶۳ کیلو ولت و بالاتر.

۱۰- مشاغل شن‌پاشی، پخت آسفالت دستی، قیرپاشی و مالچ‌پاشی.

- ۱۱- کار با وسایل دارای ارتعاش بالا بیش از حد مجاز.
- ۱۲- حفر قنوات و چاهها و فاضلابها و تونلهای زیر زمینی.
- ۱۳- کارهایی که استمرار آنها موجب ابتلا به بیماریهای حاصل از اشعه را فراهم می‌آورد نظیر کار با مواد رادیواکتیو و در معرض پرتوهای یونساز.
- ۱۴- کارهای ساختمانی.
- ۱۵- رانندگی و کار با وسایل نقلیه سبک و سنگین و نیز ماشینهای راهسازی و کشاورزی.
- ۱۶- ریخته‌گری فلزات، شیشه‌گری، حمل و جابجایی مواد مذاب از کوره‌های مشغول به کار و کار در مجاور کوره‌های پخت چینی و سفال.
- ۱۷- کار در باراندازها، نیروگاهها، پالایشگاهها، پتروشیمی‌ها و سایر واحدهای نفت و گاز.
- ۱۸- کار در کارگاههای قالببافی، نمدمالی، زیلوبافی، ریسندگی و بافندگی.
- ۱۹- کار در کارخانجات تولید محصولات آزیست و کارخانه‌های تولید سیمان و محصولات سیمانی.
- ۲۰- کار در جنگل، جنگل‌بانی، قطع و حمل اشجار.
- ۲۱- کار در دامداریهای صنعتی و کشتارگاهها.
- ۲۲- کار با مواد قابل اشتعال و انفجار.
- ۲۳- کار در کارخانه‌های آسفالت سازی، سنگ شکنها، سنگبریها، کارهای راهسازی.
- ۲۴- متصدی کلرزی و تصفیه مخازن آب.
- ۲۵- کار در غسلخانه و دفن مرده‌ها.

- ۲۶- ملوانی و کار در موتورخانه کشتی یا کشتی سازی.
- ۲۷- کار در صنایع آبکاری.
- ۲۸- کار با دستگاههای خطرناک نظیر ماشین آلات درودگری یا پرسهای تزریقی، ضربه‌ای، هیدرولیکی و نظایر آن.
- ۲۹- کار در کوره‌پزخانه‌ها (آجرپزی).
- ۳۰- کار با مواد پشم شیشه و تولید محصولات مربوط و جابه جایی و انبار کردن آنها.
- ۳۱- عایق کاری، نصب و تولید ایزوگام و قیرگونی کردن بامها و طبقات.
- ۳۲- آهنگری، جوشکاری، سنگ زنی و رنگ آمیزی.
- ۳۳- اوراق کاری و برشکاری فلزات و سنگهای ساختمانی.
- ۳۴- کار در بیمارستانها و مراکز درمانی و روان درمانی، سرای سالمندان و رادیولوژیهاو آزمایشگاهها.
- ۳۵- کار در نانواییها.
- ۳۶- کار در کارگاهها و کارخانجاتی که به نحوی مواد شیمیایی و سموم را تولید، بسته‌بندی، فرموله یا انبارمی کنند.
- تبصره - چنانچه کارهای موضوع بندهای (۱۸) و (۲۰) این ماده به منظور کمک به والدین، در حدود توانکودک و در کارگاههای سنتی و خانوادگی انجام شود از شمول این ماده مستثنی است.
- ماده ۲ - کسانی که کودکان را به کارهای موضوع ماده (۱) این آیین‌نامه بگمارند، مشمول مجازاتهای مندرج در ماده (۱۷۲) قانون کار - مصوب ۱۳۶۹ - مجمع تشخیص مصلحت نظام هستند و وزارت کار و امور اجتماعی موظف است پس از ثبوت جرم در محاکم صالح،

متخلف یا متخلفان را به تناسب موضوع مورد تخلف به وزارتخانه‌های صنایع و معادن،
جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مجمع امور صنفی با توجه به مقررات
نظام صنفی و سایر مراجع صدور پروانه بهره‌برداری و کسب معرفی نماید و مراجع یاد
شده موظف به لغو پروانه متخلف یا متخلفان با رعایت مراتب زیر می‌باشند:

۱- برای بار اول به مدت سه ماه

۲- برای بار دوم به مدت شش ماه

۳- در صورت تکرار به مدت یک سال

کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار با هدف نیاز به تصویب اسناد جدید به منظور ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک، به عنوان اولویت عمده برای اقدام ملی و بین‌المللی اقدام به تصویب کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک نمود که متن کنوانسیون به شرح ذیل آمده است:

کنوانسیون ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک

کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار؛

با دعوت هیأت مدیره دفتر بین‌المللی کار هشتاد و هفتمین اجلاس خود را در تاریخ اول ژوئن ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸.۳.۱۱ هجری شمسی) در ژنو برگزار نمود، و با توجه به نیاز به تصویب اسناد جدید به منظور ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک، به عنوان اولویت عمده برای اقدام ملی و بین‌المللی، از جمله همکاری و مساعدت بین‌المللی، برای اجرای کنوانسیون و توصیه‌نامه حداقل سن برای پذیرش اشتغال مصوب سال ۱۹۷۳ میلادی (۱۳۵۲ هجری شمسی) که کماکان اسناد اساسی در زمینه کار کودک می‌باشند، و با توجه به اینکه محو مؤثر بدترین اشکال کار کودک مستلزم اقدام فوری و جامع با در نظر داشتن اهمیت آموزش و پرورش پایه‌ای رایگان و نیاز به دورساختن کودکان مورد نظر از تمامی این نوع کارها و تأمین بازپروری و سازگاری اجتماعی آنها ضمن توجه به نیازهای خانواده‌های آنها می‌باشد، و با یادآوری قطعنامه مربوط به محو کار کودک مصوب کنفرانس بین‌المللی کار در اجلاس هشتاد و سوم آن در سال ۱۹۹۶ میلادی (۱۳۷۵ هجری شمسی)، و با پذیرش اینکه کار کودک تا حد زیادی معلول فقر است و اینکه راه حل درازمدت در رشد پایدار اقتصادی منتهی به پیشرفت اجتماعی، به ویژه تسکین فقر و آموزش و پرورش همگانی، قرار دارد، و با یادآوری کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۲۰ نوامبر ۱۹۸۹ میلادی (برابر با ۱۳۶۸.۸.۲۰ هجری شمسی) مجمع عمومی سازمان ملل متحد، و با یادآوری اعلامیه سازمان بین‌المللی کار در مورد اصول و حقوق اساسی کار و سند تکمیلی آن، مصوب هشتاد و ششمین اجلاس کنفرانس بین‌المللی کار در ۱۹۹۸ میلادی (۱۳۷۷ هجری شمسی)، و با یادآوری اینکه برخی از بدترین اشکال کار کودک موضوع سایر اسناد بین‌المللی هستند، به ویژه کنوانسیون کار اجباری، ۱۹۳۰ میلادی (۱۳۰۹ هجری شمسی)، و کنوانسیون مکمل سازمان ملل متحد در زمینه لغو بردگی، تجارت برده، و نهادها و شیوه‌های مشابه بردگی، ۱۹۵۶ میلادی (۱۳۲۵ هجری شمسی)، و با تصمیم به تصویب برخی پیشنهادها در رابطه با کار کودک که چهارمین بند از دستور کار اجلاس است، و با عزم به اینکه این پیشنهادها شکل کنوانسیون بین‌المللی به خود بگیرد، کنوانسیون زیر را که می‌تواند به عنوان کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک، ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸ هجری شمسی)، خوانده شود در هفدهمین روزژوئن سال یکهزار و نهصد و نودو نه میلادی (۱۳۷۸.۳.۲۷ هجری شمسی) تصویب می‌نماید.

ماده ۱ - هر عضوی که این کنوانسیون را تصویب می‌کند باید اقدامات فوری و مؤثری را برای تأمین ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک به عنوان موضوعی فوری اتخاذ نماید.

ماده ۲ - از نظر این کنوانسیون، اصطلاح «کودک» در مورد کلیه اشخاص کمتر از (۱۸) سال بکار برده می‌شود.

ماده ۳ - از نظر این کنوانسیون، اصطلاح «بدترین اشکال کار کودک» شامل موارد زیر است:

الف - کلیه اشکال بردگی یا شیوه‌های مشابه بردگی، از قبیل فروش و قاچاق کودکان، بندگی به علت بدهی و رعیتی و کار با زور یا اجباری، از جمله استخدام به زور یا اجباری کودکان برای استفاده در درگیری مسلحانه؛

ب - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای روسپی‌گری، تولید زشت‌نگاری یا اجزای زشت‌نگارانه؛
پ - استفاده، فراهم کردن یا عرضه کودک برای فعالیت‌های غیرقانونی، به ویژه برای تولید و قاچاق مواد مخدر به گونه‌ای که در معاهدات بین‌المللی مربوط تعریف شده‌اند؛

ت - کاری که به دلیل ماهیت آن یا شرایطی که در آن انجام می‌شود، احتمال دارد برای سلامتی، ایمنی یا اخلاقیات کودکان ضرر داشته باشد.

ماده ۴ -

۱- انواع کارهای موضوع بند (ت) ماده (۳) در قوانین یا مقررات ملی یا توسط مقام صلاحیتدار، پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط، با در نظر گرفتن معیارهای بین‌المللی مربوط، به ویژه بندهای (۳) و (۴) توصیه‌نامه بدترین اشکال کار کودک، ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸ هجری شمسی) تعیین خواهند شد.

۲- مقام صلاحیتدار، پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط، وجود یا عدم وجود کارهایی که به این ترتیب تعیین شده‌اند را مشخص خواهد کرد.

۳- فهرست انواع کارهایی که براساس بند (۱) این ماده تعیین شده‌اند به طور ادواری مورد بررسی قرار گرفته و در صورت لزوم، با مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط، بازنگری خواهد شد.

۵- هر عضو پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری، ساز و کارهای مناسبی را برای نظارت بر اجرای مقرراتی که به این کنوانسیون ترتیب‌اثر می‌دهند ایجاد یا تعیین خواهد نمود.

ماده ۶ -

۱- هر عضو، برنامه‌های اقدام برای محو بدترین اشکال کار کودک را به عنوان یک اولویت طراحی و اجرا خواهد نمود.

۲- این برنامه‌های اقدام با مشاوره با نهادهای دولتی و سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط و در صورت

اقتضاء، باتوجه به نظرات سایر گروههای مربوط طراحی و اجراء خواهد شد.

ماده ۷-

۱- هر عضو کلیه اقدامات لازم را برای تضمین اجراء و اعمال مؤثر مقرراتی که به این کنوانسیون ترتیب اثر می‌دهند از جمله پیش‌بینی، اعمال مجازات‌های کیفی یا، در صورت اقتضاء، مجازات‌های دیگر اتخاذ خواهد نمود.

۲- هر عضو، با درنظر گرفتن اهمیت آموزش و پرورش در محو کار کودک، اقدامات مؤثر و زمان‌بندی شده‌ای را برای موارد زیر اتخاذ خواهد نمود:

الف - جلوگیری از بکار گرفته شدن کودکان در بدترین اشکال کار کودک،

ب - فراهم آوردن کمک مستقیم لازم و مناسب برای دورساختن کودکان از بدترین اشکال کار کودک و برای بازپروری و سازگاری اجتماعی آنها،

پ - تضمین دسترسی به آموزش و پرورش پایه‌ای رایگان، و، در صورت امکان و اقتضاء، آموزش حرفه‌ای، برای کلیه کودکانی که از بدترین اشکال کار کودک دور می‌شوند،

ت - تشخیص و دستیابی به کودکان در معرض خطر خاص، و

ث - توجه داشتن به وضعیت خاص دختران.

۳- هر عضو مقام صلاحیتدار مسؤول اجرای مقرراتی را که به این کنوانسیون ترتیب اثر می‌دهند، تعیین خواهد کرد.

ماده ۸ - اعضاء اقدامات مناسبی را برای کمک به یکدیگر در ترتیب اثر دادن به مقررات این کنوانسیون از طریق افزایش همکاری و یا کمک بین‌المللی از جمله برای حمایت از توسعه اجتماعی و اقتصادی، برنامه‌های ریشه‌کن کردن فقر و آموزش و پرورش همگانی اتخاذ خواهند کرد.

ماده ۹ - اسناد تصویب رسمی این کنوانسیون برای ثبت به مدیر کل دفتر بین‌المللی کار ارسال خواهد شد.

ماده ۱۰-

۱- این کنوانسیون فقط در مورد آن دسته از اعضای سازمان بین‌المللی کار که اسناد تصویب خود را نزد مدیر کل دفتر بین‌المللی کار ثبت کرده‌اند، الزام‌آور خواهد بود.

۲- این کنوانسیون (۱۲) ماه پس از تاریخی که در آن اسناد تصویب دو عضو نزد مدیر کل ثبت شده باشد، لازم‌الاجراء خواهد شد.

۳- پس از آن، این کنوانسیون برای هر عضو دیگر، (۱۲) ماه پس از تاریخ ثبت سند تصویب آن لازم‌الاجراء خواهد شد.

ماده ۱۱-

۱- عضوی که این کنوانسیون را تصویب کرده است، می‌تواند پس از انقضای (۱۰) سال از تاریخی که در آن کنوانسیون در ابتداء لازم‌الاجراء می‌شود، از طریق یادداشتی که برای ثبت به مدیر کل دفتر بین‌المللی کار ارسال می‌کند از عضویت انصراف دهد. این انصراف از عضویت تا یک سال پس از تاریخ ثبت آن نافذ نخواهد بود.

۲- هر عضوی که این کنوانسیون را تصویب کرده است و ظرف مدت سال متعاقب انقضای دوره ده ساله یادشده در بند پیشین، از حق انصراف از عضویت پیش‌بینی شده در این ماده استفاده نمی‌کند، برای یک دوره ده ساله دیگر متعهد خواهد بود و پس از آن می‌تواند با انقضای هر دوره ده ساله تحت شرایط پیش‌بینی شده در این ماده از عضویت در این کنوانسیون انصراف دهد.

ماده ۱۲-

۱- مدیر کل دفتر بین‌المللی کار، تمامی اعضای سازمان بین‌المللی کار را از ثبت تمامی اسناد تصویب و اسناد انصراف از عضویت ارسالی از سوی اعضای سازمان آگاه خواهد کرد.

۲- مدیر کل در هنگام آگاه نمودن اعضای سازمان از ثبت دومین سند تصویب، توجه اعضای سازمان را به تاریخی که در آن کنوانسیون لازم‌الاجراء خواهد شد، معطوف خواهد نمود.
ماده ۱۳ - مدیر کل دفتر بین‌المللی کار جزئیات کامل تمامی اسناد تصویب و اسناد انصراف از عضویت را که طبق مفاد ماده پیشین نزد مدیر کل به ثبت رسیده است، برای ثبت طبق ماده (۱۰۲) منشور سازمان ملل متحد به دبیر کل سازمان ملل متحد ارسال خواهد کرد.

ماده ۱۴ - هیأت مدیره دفتر بین‌المللی کار، هر زمان که لازم تشخیص دهد، گزارشی در مورد کارایی این کنوانسیون را به کنفرانس عمومی ارائه و ضرورت قرار دادن موضوع تجدیدنظر کلی یا جزئی آن در دستور کار کنفرانس را بررسی خواهد کرد.

ماده ۱۵-

۱- چنانچه کنفرانس با تجدیدنظر کلی یا جزئی این کنوانسیون، کنوانسیون جدیدی را تصویب کند، در این صورت جز در صورتی که کنوانسیون جدید به گونه دیگری پیش‌بینی نکرده باشد:

الف - علی‌رغم مفاد ماده (۱۱) فوق، چنانچه و زمانی که کنوانسیون تجدیدنظر شده جدید لازم‌الاجراء شود، تصویب کنوانسیون جدید توسط یک عضو از نظر قانونی، متضمن انصراف فوری از عضویت در این کنوانسیون خواهد بود،

ب - این کنوانسیون از تاریخ لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون تجدید نظر شده جدید، برای تصویب اعضاء مفتوح نخواهد بود.

۲- این کنوانسیون در هر صورت برای اعضائی که آن را تصویب کرده‌اند اما کنوانسیون تجدیدنظر شده را تصویب نکرده‌اند، با شکل و محتوای واقعی آن معتبر باقی می‌ماند. ماده ۱۶ - نسخه‌های انگلیسی و فرانسوی این کنوانسیون از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند.

موارد یادشده فوق متن معتبر کنوانسیون است که به اتفاق آراء به وسیله کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار در جریان هشتاد و هفتمین اجلاس آن که در ژنو برگزار شد و در تاریخ ۱۷ ژوئن ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸.۳.۲۷ هجری شمسی) خاتمه یافت، تصویب شد.

توصیه‌نامه ممنوعیت و اقدام فوری برای محو بدترین اشکال کار کودک

کنفرانس عمومی سازمان بین‌المللی کار،

با دعوت هیأت مدیره دفتر توافقی بین‌المللی کار هشتاد و هفتمین اجلاس خود را در تاریخ اول ژوئن ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸.۳.۱۱ هجری شمسی) در ژنو برگزار نمود، و با تصویب کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک، ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸ هجری شمسی)، و با تصمیم به تصویب برخی پیشنهادها در ارتباط با کار کودک، که چهارمین بند از دستور کار اجلاس است، و با عزم به اینکه این پیشنهادها شکل توصیه‌نامه مکمل کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک، ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸ هجری شمسی) خوانده شود، در هفدهمین روز ژوئن سال یکهزار و نهصد و نود و نه (۱۳۷۸.۳.۲۷ هجری شمسی) تصویب می‌کند.

۱- مقررات این توصیه‌نامه مکمل مقررات کنوانسیون بدترین اشکال کار کودک، ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸ هجری شمسی) (که از این پس، از آن به‌عنوان «کنوانسیون» یاد می‌شود) است و در ارتباط با آنها اعمال

خواهد شد.

اول - برنامه‌های اقدام

۲- برنامه‌های اقدام موضوع ماده (۶) کنوانسیون به عنوان یک موضوع فوری، با مشاوره نهادهای دولتی و سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط و باتوجه به نظرات کودکانی که به‌طور مستقیم تحت تأثیر بدترین اشکال کار کودک قرار گرفته‌اند، خانواده‌های آنها، و در صورت اقتضاء سایر گروههای مربوط متعهد به اهداف کنوانسیون و این توصیه‌نامه تعیین و اجراء خواهند شد. این برنامه‌ها باید از جمله معطوف به موارد زیر باشند:

الف - تشخیص و محکوم کردن بدترین اشکال کار کودک،

ب - دور ساختن یا جلوگیری از اشتغال کودکان در بدترین اشکال کار کودک، محافظت از آنها در مقابل اعمال تلافی‌جویانه و پیش‌بینی بازپروری و سازگاری اجتماعی آنها از طریق اقداماتی که نیازهای آموزشی، جسمانی و روانشناختی آنها را در نظر بگیرد؛

پ - توجه خاص به:

- (1) کودکان کم سن و سال‌تر

- (2) کودک دختر،

- (3) مشکل موقعیت‌های کار پنهان که در آنها دختران در معرض خطر خاص قرار دارند؛

- (4) سایر گروههای کودکان در معرض آسیب‌پذیری‌ها یا نیازهای خاص؛

ت - تشخیص، دستیابی و کار با جوامعی که در آنها کودکان در معرض خطر خاص قرار دارند؛

ث - آگاه‌سازی، حساس کردن و بسیج افکار عمومی و گروههای مربوط، از جمله کودکان و خانواده‌های آنها.

دوم - کار خطرناک

۳- در تعیین انواع کارها موضوع بند (ت) ماده (۳) کنوانسیون و در تشخیص جاهایی که این کارها وجود دارند، از جمله باید به موارد زیر توجه شودالف - کاری که کودکان را در معرض سوء استفاده جسمانی، روانی یا جنسی قرار می‌دهد،

ب - کار در زیرزمین، زیرآب، در ارتفاعات خطرناک یا در فضاهای بسته،

پ - کار با ماشین‌آلات، تجهیزات و ابزارهای خطرناک، یا کاری که متضمن جابجایی یا

حمل بارهای سنگین با دست است،

ت - کار در محیط ناسالم که ممکن است، به طور مثال، کودکان را در معرض مواد، عوامل یا فرآیندهای

خطرناک، یا در معرض دما، صدا، یا ارتعاشهای مضر برای سلامتی آنها قرار دهد.

ث - کار تحت شرایط بسیار مشکل از قبیل کار برای ساعات طولانی یا در خلال شب یا کار در جایی که کودک به نحو غیرمتعارفی محدود به کارگاه کارفرما است.

۴- در زمینه انواع کارهای موضوع بند (ت) ماده (۳) کنوانسیون و بند (۳) بالا مقررات یا قوانین ملی یا مقام صلاحیتدار می‌تواند، پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط، اشتغال یا کار از سن (۱۶) سالگی را مشروط به اینکه سلامتی، ایمنی و اخلاقیات کودکان مربوط به‌طور کامل مورد حفاظت قرار گیرد، و اینکه کودکان آموزش ویژه کافی یا آموزش حرفه‌ای در رشته مرتبط فعالیت را کسب کرده باشند اجازه دهد.

سوم - اجراء

۱- اطلاعات و داده‌های آماری مفصل در زمینه ماهیت و گستره کار کودک باید گردآوری شده و به روز نگهداری گردد تا به عنوان پایه‌ای برای تعیین اولویت‌های اقدام ملی برای القاء کار کودک، به ویژه برای ممنوعیت و محو بدترین اشکال آن به عنوان موضوعی فوری به کار آید.

۲- تا حد امکان، این اطلاعات و داده‌های آماری باید شامل داده‌های جداگانه به لحاظ جنس، گروه سنی، شغل، رشته فعالیت اقتصادی، موقعیت اشتغال، حضور در مدرسه و محل جغرافیایی باشد. اهمیت نظام مؤثر ثبت موالید از جمله صدور گواهی‌های تولد، باید در نظر گرفته شود.

۳- داده‌های مربوط درباره تخطی از مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید جمع آوری و به روز نگهداری گردند.

۴- گردآوری و پردازش اطلاعات و داده‌های موضوع بند (۵) بالا باید با توجه به حق محرمانه بودن انجام شود.
۷- اطلاعات جمع آوری شده براساس بند (۵) بالا باید به طور منظم به دفتر بین‌المللی کار انتقال داده شوند.

۸- اعضاء به منظور نظارت بر اجرای مقررات ملی مربوط به ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید پس از مشاوره با سازمانهای کارفرمایی و کارگری مربوط ساز و کارهای مناسبی ایجاد یا تعیین نمایند.

۹- اعضاء باید اطمینان حاصل نمایند که مقامات صلاحیتداری که مسؤولیت اجرای مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک را دارا می‌باشند با یکدیگر همکاری و فعالیتهایشان را هماهنگ می‌کنند.

۱۰- قوانین یا مقررات ملی یا مقام صلاحیتدار باید کسانی را که در موارد عدم رعایت مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک باید مسؤول شناخته شوند، تعیین نمایند.

۱۱- اعضاء تا آنجا که با قوانین ملی قابل تطبیق باشد، باید با تلاش‌های بین‌المللی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک به عنوان موضوعی فوری از طریق زیر همکاری نمایند:

الف - گردآوری و مبادله اطلاعات مربوط به جرائم کیفری از جمله تخلفاتی که در ارتباط با شبکه‌های بین‌المللی هستند،

ب - کشف و تعقیب کسانی که به فروش و قاچاق کودکان، یا به استفاده، فراهم آوردن یا عرضه کودکان برای فعالیت‌های غیرقانونی، روسپی‌گری، تولید زشت‌نگاری یا اجراهای زشت‌نگارانه اشتغال دارند،
پ - ثبت مرتکبین اینگونه جرائم.

۱۲- اعضاء باید بدترین اشکال کار کودک مذکور در زیر را جرایم کیفری اعلام نمایند:

الف - کلیه اشکال بردگی یا روش‌های مشابه بردگی از قبیل فروش و قاچاق کودکان، بندگی به علت بدهی و رعیتی و کار با زور و اجباری از جمله استخدام به زور یا اجباری کودکان برای استفاده در درگیری مسلحانه،
ب - استفاده، فراهم آوردن یا عرضه کودک برای روسپی‌گری، تولید زشت‌نگاری یا اجراهای زشت‌نگارانه، و
پ - استفاده، فراهم آوردن یا عرضه کودک برای فعالیت‌های غیرقانونی، به ویژه برای تولید و قاچاق مواد مخدر به گونه‌ای که در معاهدات بین‌المللی مربوط تعریف شده‌اند، یا برای فعالیت‌هایی که مستلزم حمل یا استفاده غیرقانونی سلاح‌های گرم یا سایر سلاح‌ها است.

۱۳- اعضاء باید اطمینان حاصل نمایند که مجازات‌ها از جمله در صورت اقتضاء، مجازات‌های کیفری در مورد تخلف از مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو هر یک از انواع کارهای موضوع بند (ت) ماده (۳) کنوانسیون اعمال می‌شود.

۱۴- اعضاء همچنین باید به عنوان موضوعی فوری، سایر راه‌های چاره‌جویی، مدنی یا اداری را، در صورت اقتضاء، برای تضمین اجرای مؤثر مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک از قبیل نظارت ویژه بر مؤسسات تجاری که از بدترین اشکال کار کودک استفاده کرده‌اند، و در موارد اصرار بر تخطی، ملاحظه لغو موقت یا دائم پروانه کار، پیش‌بینی نمایند.

۱۵- سایر اقدامات معطوف به ممنوعیت و محو بدترین اشکال کار کودک ممکن است شامل موارد زیر باشند:

الف - آگاه‌سازی، حساس‌سازی و بسیج عموم به‌طور کلی از جمله رهبران سیاسی ملی و محلی، نمایندگان مجلس و قوه قضائیه،

ب - درگیر کردن و آموزش سازمانهای کارفرمایی و کارگری و سازمانهای محلی،

پ - تأمین آموزش مناسب برای مأموران ذی‌ربط دولتی، به ویژه بازرسان و مأموران مجری قانون، و برای سایر متخصصین مربوط،

ت - پیش‌بینی تعقیب اتباع عضوی که جرائمی را مرتکب شده باشند براساس مقررات ملی در زمینه ممنوعیت و محو فوری بدترین اشکال کار کودک در داخل خود کشور، حتی اگر این جرائم در کشور دیگری ارتکاب شده باشند،

